

WMFKOEPPEL

Driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw
Nummer 3- juli-augustus-september 2013- jaargang 8
Verantwoordelijke uitgever : Eric Vandorpe, Standaardmolen 20, Kuurne

WMFkoepel

WMFkoepel is het driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw (WMF).

Dit is de 8e jaargang- nummer 3- 3e trimester 2013

Verantwoordelijke uitgever

Eric Vandorpe, Standaardmolen 20, 8520 Kuurne

Werken mee aan dit nummer

Katty De Wilde, Bart Vanwildemeersch, Ann Top, Eric Vandorpe.

Foto's

Vermeld bij de foto's. Voorpagina : Voedselbos De Woud-ezel . Foto van Katty De Wilde.

Copyright

Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

West-Vlaamse Milieufederatie vzw

De West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) vzw is de koepelorganisatie van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen en beoogt de bescherming van de natuur en het leefmilieu van West-Vlaanderen. De WMF is in 1996 ontstaan uit het West-Vlaams Overleg en is een onafhankelijke en pluralistische vereniging en heeft geen enkele binding met politieke partijen. WMF is intermediaire partner van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) vzw.

Lidmaatschap

Enkel natuur- en milieuverenigingen, werkzaam in West-Vlaanderen kunnen lid worden van de WMF vzw. Dit kan door zich schriftelijk kandidaat te stellen bij de voorzitter van de vzw : eric-vandorpe@scarlet.be.

Bestuursleden

Eric Vandorpe (voorzitter)

Kris Dekeyzer (ondervoorzitter) ;

Martine Langen (secretaris) ;

Marcel Heintjens (penningmeester) ;

Ann Top (bestuurslid).

Peter Hantson (bestuurslid).

Paul De Graeve (bestuurslid).

Tomas Naudts (bestuurslid).

Hans Vermeersch (bestuurslid).

Nik Doods (bestuurslid).

De West-Vlaamse Milieufederatie vzw is erkend door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De werking van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw wordt gesteund door :

WMF-vertegenwoordigers :

Provinciale Mineraad West-Vlaanderen :

kris.dekeyzer@scarlet.be (voorzitter) ;

peter.hantson@skynet.be ;

gabriel.vandemaele@pandora.be ;

bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be ;

mheintjens@telenet.be

Plaatsvervangers : Martine Langen, Kristina Naeyaert, Ann Top, Manuel De Witte & Katty De Wilde

Provinciale Commissie Ruimtelijke Ordening (PROCORO)

eric-vandorpe@scarlet.be

martine.langen@detorenvalk.be

Adviesraad Proclam (Inagro)

kris.dekeyzer@vives.be

bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be

NME-platform West-Vlaanderen

eric-vandorpe@scarlet.be

katty.de.wilde@wmfkoepel.be

Resoc Brugge

kris.dekeyzer@scarlet.be

plaatsvervanger : paul.degraeve@skynet.be

Adviescomité openlucht recreatie Westtoer

kris.dekeyzer@scarlet.be

Bekkenraden Bovenschelde, IJzer en Leie

eric-vandorpe@scarlet.be

SECRETARIAAT

Beenhouwersstraat 7

8000 Brugge

050/707.107

openingsuren

maandag van 8u15 tot 17u15

dinsdag van 8u15 tot 17u15

woensdag van 8u15 tot 12u15

donderdag van 8u15 tot 17u15

vrijdag van 8u15 tot 17u15

secretariaat

secretariaat@wmfkoepel.be

coördinator

katty.de.wilde@wmfkoepel.be

beleidsmedewerker

bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be

www.wmfkoepel.be

Inhoudstafel

Colofon

Inhoudstafel en kalender

Redactioneel

Beleid

Vlees van hier, zonder plezier.....6

Stop de industrialisatie van het platteland

Geen mestfabrieken op het platteland.....9

West-Vlaamse bomen vogelvrij?.....12

Of is er nuance...

Oorlogsrelicten en biodiversiteit.....18

Beweging

Bezoek aan voedselbos De Woudezel.....22

Fotoverslag

35ste Dag van de Natuur.....24

16 & 17 november 2013

Activiteiten van West-Vlaamse natuurverenigingen

Kalender

OKTOBER

• Zondag 13- 20 oktober - West-Vlaanderen

Week van het Bos

Activiteiten zie www.weekvanhetbos.be.

• Woensdag 16 oktober - Brugge

**Info- en debatavond Provinciale Mineraad
over "lokale groei door groene economie?"
met Mathias Lievens, co-auteur van het
boek "Mythe van de groene economie" en
Yves Leterme (OESO)**

Provinciehuis Boeverbos, Brugge

Meer info : secretariaat@wmfkoepel.be

• Maandag 21 oktober - Brugge

**Algemene Vergadering WMF
met toelichting over de campagne :**

"boerderijen, geen veefabrieken"

**door Bart Vanwildemeersch,
beleidsmedewerker van de WMF**

Bibliotheek Wegwijzer reisinfo, Brugge

Meer info : katty.de.wilde@wmfkoepel.be

NOVEMBER

• Zaterdag 16 en zondag 19 november

Dag van de Natuur 2013 West-Vlaanderen

Activiteiten in West-Vlaanderen :

Zie in dit tijdschrift vanaf blz. 24

Beste lezer,

De laatste dagen hebben we kunnen genieten van een St.Michielszomertje, wat zeker deugd doet.

Gisteren heb ik er nog van kunnen genieten tijdens een wandeling in het patrijzenbos te Lendeledede. Als gids moest ik de deelnemers wegwijs maken over de zaden en vruchten van de bomen in de herfst. Zelfs in een klein bos is er van alles te vinden en te vertellen.

De herfst een kleurrijk jaargetijde, vol grote bewegingen onder de plantenzaden en de vogels; het afscheid van de zomer met het voorspel op de winter. De herfst is het seizoen van de afgelopen activiteiten. De beroerde natuur zal overgaan naar een stille tijd. Het is de overgangstijd naar een passief blijven voortbestaan in de winter.

Straks hebben wij als WMF onze Algemene Vergadering. Met de raad van bestuur hebben we al de toekomst van onze vereniging voorbereid en toekomstplannen gemaakt. Op maandag 21 oktober bent zijn de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen uitgenodigd om samen mee te denken over de jaarplanning 2014-2015. Het is zeker de moeite om te komen luisteren en meewerken.

Aansluitend op de Algemene Vergadering zal Bart Vanwildemeersch, beleidsmedewerker bij WMF, een toelichting geven over de campagne "Boerderijen, geen veefabrieken". Deze infosessie is toegankelijk voor alle actieve leden van onze lidverenigingen.

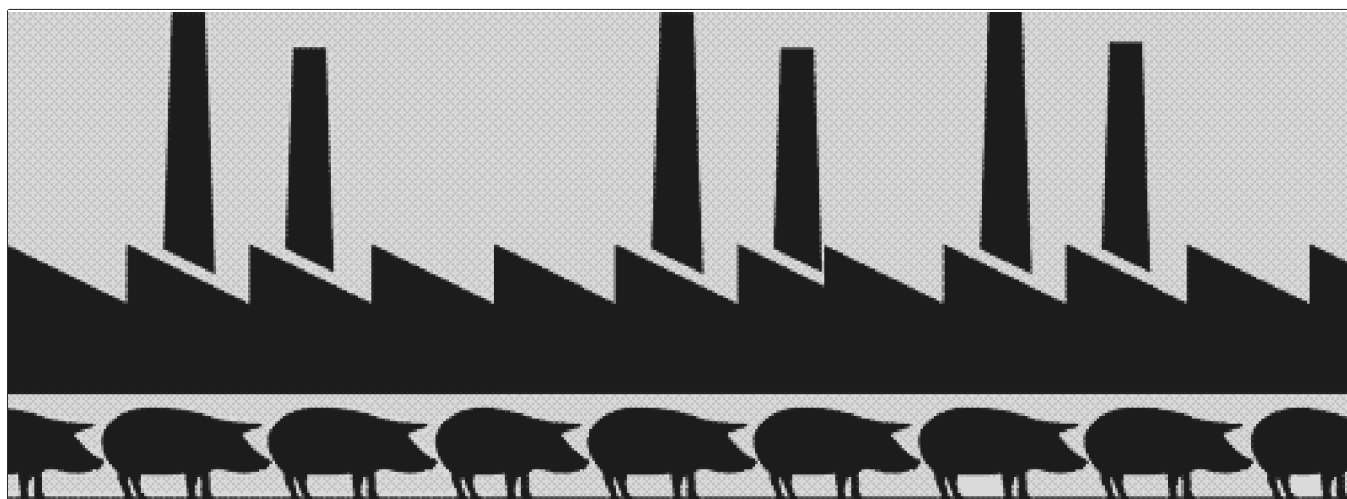
Vooraleer we naar de winter toe gaan, zullen we ook nog samen in onze natuurgebieden aan de slag gaan tijdens de 35ste Dag van de Natuur op 16 en 17 november, een "werk"dag voor natuur en landschap. Ik doe een oproep om met zoveel mogelijk mensen de handen uit de mouwen te steken en aan de slag te gaan in een van onze gebieden. Doet u dit jaar ook mee? Dan met zijn allen de beuk erin.

Voor ons is het misschien geen groot nieuws meer, maar voor anderen misschien wel. Het is voor 95 procent zeker dat de mens verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde. Dat stellen topwetenschappers in een nieuw klimaatrapport. In het rapport staat ook de waarschuwing dat de voortdurende uitstoot van broeikasgassen een verder opwarming in het klimaatsysteem zal veroorzaken. Het zal dus nodig zijn om er samen iets aan te doen.

Groene economie is het thema waar rond de Provinciale Minaraad West-Vlaanderen op 16 oktober een infoavond organiseert. Met oog op klimaatsverandering wordt er wereldwijd ingezet op "groene economie" en een duurzame en koolstofarme economie. Aan te bevelen om er te zijn.

Laten we samen verder werken om de leefmilieukwaliteit in onze provincie te beschermen en te verbeteren. Als provinciale koepel in West-Vlaanderen willen we het centraal aanspreekpunt zijn voor alle Natuur- en milieuverenigingen. Wellicht tot op de Algemene Vergadering van maandag 21 oktober in Brugge.

Vandorpe Eric
Voorzitter WMF

VLEES VAN HIER, ZONDER PLEZIER

STOP DE INDUSTRIALISATIE VAN HET PLATTELAND

De concentratie van vee in megastallen, de niet-aflatende uitbreiding van de veestapel, de industriële mestverwerking op het platteland en het inzetten van dieren als handelsproduct binnen de wereldmarkt schaden de gezondheid, het milieu, de leefomgeving, het landschap en het dierenwelzijn.

Daarom bracht de West-Vlaamse Milieufederatie vzw i.s.m. Natuurpunt Meetjesland en partners en Natuurpunt De Torenvalk nu al 14 natuur- en milieuverenigingen & één Noord-Zuidvereniging samen in een actieplatform.

Welkom in de megastal

In België worden in 2013 321.776.980 dieren geslacht (Bron: Kerncijfers Landbouw 2013). Dat zijn er een 31-tal per Belg. En de veestapel blijft groeien. In 2012 waren er evenveel varkens als menselijke inwoners in Vlaanderen en per Vlaming 5 kippen.

Deze dieren worden door steeds minder landbouwers gekweekt en verdwijnen dan ook in alsmaar grotere stallen : megastallen. De boer wordt agro-industrieel onder druk van een markt die steeds goedkoper en meer vlees wil produceren.

Handelsverdragen beïnvloeden niet alleen de commerciële belangen van landen, maar geven ook voorrang aan een vleesindustrie, waar dieren enkel nog producten zijn: van kuiken tot plofkip in anderhalve maand.

Stallen van meer dan 20.000 varkens

Stallen van meer dan 7.000 varkens, 220.000 vleeskuikens of 2500 koeien zijn geen unicum meer, tot grote spijt van de omgeving (mens,

milieu, natuur, cultuurlandschap, erfgoed,...). Dit fenomeen kent sinds de strengere regelgeving in Nederland, steeds meer navolging in Vlaanderen.

Een aantal regio's in Vlaanderen krijgen het grootste deel van de koek (West-Vlaanderen, de Noorderkempen, Waasland, Meetjesland, Antwerpse kempen en Noordoost Limburg). Zo kreeg Vardeco BVBA in Tielt onlangs een vergunning om uit te breiden naar 7.357 varkens.

Dat is in mensenaantallen het inwonersaantal van Langemark-Poelkapelle. An-Pigs in Assenede spant de kroon met 20 983 varkens in één bedrijf, terwijl het dorp nog geen 14.000 inwoners telt.

Vlees van hier, zonder plezier

De uitbreiding en concentratie van de veestapel heeft ingrijpende gevolgen. Deze landelijke regio's hebben af te rekenen met heel wat transporten (voor een bedrijf als Vardeco gaat dit over 13 vrachtwagens per dag over de landwegen (dus 26 bewegingen op en af)). Daarnaast moeten - in het geval van Vardeco-, ook nog eens 20.000 m³ (20 miljoen liter) mest verwerkt worden, dat komt overeen met de inhoud van 8 olympische zwembaden. Dat dit zorgt voor geur-, visuele hinder en schade aan de natuurlijke omgeving, hoeft geen betoog. Deze regio's geraken nu al niet aan de nitraatnormen, opgelegd door de EU.

Dierenleed

De gekooide dieren zien enkel de buitenlucht op weg naar het slachthuis. Deze grote stallen ontbreekt het immers aan ruimte om de dieren buiten te laten grazen.

Deze ruimte daarvoor werd immers al ingenomen, o.a. voor de grootschalige teelt van voedergewassen. Uniforme velden, waar hinderlijke knotwilgen gerooïd werden, om de teelt efficiënter te maken.

Resistente bacteriën

Maar ook voor de consument zijn er gevolgen: bacteriën worden steeds resistenter, door het preventieve antibioticagebruik. Nu al worden veetelers in quarantaine opgevangen in de ziekenhuizen om besmetting met resistente bacteriën te vermijden.

Veeteeltgetto's

En toch blijft Vlaanderen deze landbouw steunen. De Vlaamse overheid blaast intussen warm en koud: via mediacampagnes steunt ze de biolandbouw, zowel als de vleesindustrie, via VLIF-steun dwingt ze tot schaalvergroting, en MAP4 laat terug een uitbreiding toe van de veestapel. Aangevuld

Varkens in een megastal. Bron : wijzijnhetmegazat.nl

met een permissief provinciaal ruimtelijk kader, krijg je veeteeltgetto's in bepaalde gebieden en gemeenten. Een gemeente als Wuustwezel (168.145 varkens, 21.000 koeien, 912.000 kippen, dus 1.101.145 samen) heeft, moest ze heel haar grondgebied inzetten, een 12m² per dier ter beschikking. Maar dan zijn de inwoners nog niet gehuisvest.

Groeiend verzet en vraag voor een maatschappelijk debat

De West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) is er al even van overtuigd dat West-Vlamingen met meer geassocieerd kunnen worden dan met 'wroetende varkens' (cfr. 'Wij Varkenland'), maar de ruimte hiervoor wordt steeds schaarser. Verschillende regio's gaven daarenboven steeds vaker aan dat ze overspoeld werden door steeds grotere stallen en hieraan gelinkte mestverwerking en transporten. Daarom nam de WMF, samen met Natuurpunt Meetjesland en Natuurpunt De Torenavalk het initiatief om de actiegroepen en andere betrokken verenigingen samen te brengen rond de eis: 'Boerderijen, geen veefabrieken'.

Wat vragen we?

De concentratie van vee in megastallen binnen bepaalde regio's, de niet-aflatende uitbreiding van de veestapel, de industriële mestverwerking op het platteland en het inzetten van dieren als handelsproduct binnen de wereldmarkt, schaden de gezondheid, het milieu, de leefomgeving, het landschap en het dierenwelzijn.

Daarom vragen we de federale, Vlaamse, provinciale en gemeentelijke overheden elk voor hun bevoegdheid om :

1. De veestapel-afbouw terug op te nemen.
2. Stop aan veeteeltgetto's: de leefomgeving ook lokaal beter te beschermen door een betere spreiding van het aantal dieren.
3. Beschermen van de volksgezondheid door de gezondheids- en milieukost van de massaproductie te verrekenen in de prijs van het product;
4. Bevorderen van de leefbaarheid van de omgeving door de veeteeltbedrijven maximaal in te passen in de omgeving, met nadruk op: de kwaliteit van het landschap en haar natuur, de effecten van transporten van en naar het bedrijf, samen met de druk van de veestapel op de omgeving.
5. Investeren in een daling van vleesconsumptie en verhoging van het dierenwelzijn.
6. Steunen van duurzame landbouw, in eerste plaats de biolandbouw, in plaats van de schaalvergroting.
7. De voedselkringloop zoveel mogelijk lokaal te sluiten.

Tekst : Bart Vanwildemeersch

Eindbewerking : Ecofun.be & Katty De Wilde

Meer informatie : Lees de volledige platformtekst op www.wmfkoepel.be , daar vind je ook de link om de petitie te onderschrijven. Neem ook een kijkje op de facebookpagina "boerderijen, geen veefabrieken".

Actieve leden van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen worden ook uitgenodigd voor de infosessie over onze campagne, aansluitende op de Algemene Vergadering van WMF op 21 oktober a.s.

WMFkoepel

GEEN MESTFABRIEKEN OP HET PLATTELAND!

Momenteel ontbreekt het aan een actueel Vlaams en provinciaal ruimtelijk kader voor mestverwerking/-behandeling met duidelijk onderscheid tussen kleinschalige en industriële installatie. Zo dreigt het platteland te verworden tot een grondvoorraad voor bestemmingen die in eerder op een bedrijventerrein thuishoren.

Daarom vraagt dit platform :

1. een stop op de uitbreiding van mestbehandeling capaciteit op het platteland.
2. een provinciaal beleidskader dat een te hoge concentratie van mestverwerkingsinstallaties op het platteland onmogelijk maakt. Mestverwerking moet zoveel mogelijk gebundeld worden op bedrijventerreinen en dit met een maximum bovengrens voor totaal te verwerken tonnage per regio.
3. een provinciaal beleid dat op alle niveaus de verindustrialisering van het platteland tegengaat.
4. een striktere controle op de huidige installaties & gecombineerde effecten ervan op de omgeving.

1. Vaststelling : Verdoken industrialisering

Volgens de omzendbrief RO/2006/01 moeten mestbehandelingsinstallaties pas vanaf 60.000 ton/jaar op bedrijvenzones komen. Het MAPIV stelt daarenboven geen grenzen meer aan de groei van de veestapel mits er 100% mest verwerkt wordt. Deze beide zorgen voor een verregaande uitholling van de leefbaarheid van het platteland.

Hieronder geven we de interpretatie van een aantal cijfers. Deze komen uit de jaarlijkse bevraging die door het Vlaams Centrum voor Mestverwerking wordt afgenomen. Deze wordt verstuurd naar alle mestbehandelaars, die ze op vrijwilliger basis en met de garantie van vertrouwelijkheid invullen. Dit maakt dan wel dat de gegevens niet per subregio kunnen uitgesplitst worden en dat het moeilijk is om bepaalde conclusies met zekerheid te trekken.

Groei mestbehandelingscapaciteit in West-Vlaanderen.

Hoewel er geen verandering is in het totaal aantal actieve mestbehandelingsinstallaties in de provincie (72), blijft het West-Vlaamse aandeel binnen de totale operationele capaciteit in mestbehandeling voor Vlaanderen groeien.

Waar West-Vlaanderen in 2009 voorzag in 61%, voorziet ze nu in 67,2% van de Vlaamse capaciteit. Ofwel daalt de capaciteit in de rest van Vlaanderen, ofwel is er een schaalvergroting, ofwel zijn er een aantal behandelaars op non-actief en zijn er andere ge(re)activeerd. Hoogstwaarschijnlijk is het een samenspel van verschillende factoren, waarbij het relatief aandeel van West-Vlaanderen gestegen is.

60% van de beschikbare capaciteit voor varkensmest in West-Vlaanderen is niet ingevuld (of 'operationeel') en in totaal beschikt West-Vlaanderen over 55% van alle vrije mestbehandelings-capaciteit in Vlaanderen.

Toename veestapel & industrialisering

Sinds 2008 krijgt de veestapel van varkens en pluimvee terug de mogelijkheid uit te breiden mits voorziening in mestverwerking. Deze aangroei verscherpt de leidende rol van West-Vlaanderen. In 2012 had Vlaanderen 6,32 miljoen varkens, waarvan er 3,49 West-Vlaamse waren (of 55,22%). Voor pluimvee hebben we op Vlaamse niveau 29,6 miljoen exemplaren, met een 11,02 miljoen West-Vlaamse stuks (37,2%).

Varkensstapel West-Vlaanderen

Van 2010 tot 2012 kwamen er 83.616 varkens tot een totaal van 3.485.774 in 2012.

Pluimvee West-Vlaanderen

Van 2010 tot 2012 kwam er 278.385 stuks pluimvee bij tot een totaal van 11.023.849 in 2012

De huidige overschotten in mestbehandelende capaciteit, zouden wel eens een voorbode kunnen zijn van een bijkomende groei van de concentratie van de veestapel in West-Vlaanderen. Immers, aan de voorwaarde van voorziening in mestbehandelende capaciteit wordt, in bepaalde regio's, op die manier reeds voldaan.

Concentraties in Tielse, Westhoek & Houtland

Hier hebben we geen specifieke cijfers over gekregen. In de VCM-enquête van 2012 kan je echter duidelijk de concentratie mestbehandelaars in de regio zien.

Tekort aan agrarische bedrijvenzones

Volgens de gegevens die we verkregen van de provinciale planologische dienst blijken er nog geen

grote mestbehandelaars op agro-bedrijvenzones te staan, gezien deze zones nog niet bestaan. Hoewel de omzendbrief van 2006, waar herhaaldelijk wordt naar verwezen, aangeeft dat de grootste installaties op bedrijvenzones moeten komen, is dit in onze provincie niet het geval. De nieuwe agro-bedrijvenzones, met ruimte voor mestverwerking, zullen voor een groot deel terug in de zelfde gordel van mestverwerkers komen.

Een overzicht :

- in PRUP De Hille in Wingene is dergelijke zone aangeduid.
- in Tiel, bedrijvenzone Noord zal ook een dergelijke zone aangeduid worden.
- specifieke zone binnen PRUP Sappenleen aangegeven in Poperinge (min 3 ha en max 5ha).

Deze zones zijn echter niet enkel bedoeld voor landbouwverwerkende activiteiten, zoals grote mestbehandelingsinstallaties, maar ook voor andere specifieke ruimtevragers zoals aannemers in grondverzet.

Foto : www.seuryck.be

Toekomstige groei?

De toekomstige regelgeving kan grote gevolgen hebben voor de vraag naar extra mestverwerking. Als Europa de derogatiemogelijkheden beperkt (onder bepaalde voorwaarden kan zo extra stikstof uit dierlijke mest op het land gebracht worden), zal de vraag naar mestverwerking voornamelijk in West-Vlaanderen stijgen.

De impact van een verstrenging van de fosfaatnormen zal eveneens vooral in West-Vlaanderen tot een groeiende vraag naar mestverwerking leiden. Ook het lossen van het quotum in de melkproductie zal leiden tot een toegenomen vraag aan verwerking, uitsluitend in West-Vlaanderen, echter hier zijn de effecten minder uitgesproken. (Bron: 'Vraag naar mestverwerking onder Map IV', April 2013)

Uiteraard zijn voor onze provincie ook de mogelijkheid van uitvoer naar Nederland van belang. Zolang deze mogelijkheid van kracht blijft, hoeft deze niet in eigen provincie te worden verwerkt.

Groei maatschappelijke weerstand

Lokaal groeit telkens verzet tegen de komst van een mestbehandelaar. De verweving van landbouw en omgeving blijkt meer en meer een probleem te worden.

2. Kleinschalige mestbehandeling past in het landelijk gebied, grootschalige niet.

Kleinschalige mestbehandeling bestaat uit bedrijfsgebonden installaties, die instaan voor het behandelen van mest van vnl. het eigen bedrijf (meer dan 50% en rest van binnen de 10km) en de opgewekte energie benutten op het eigen bedrijf, besparen in de mestbehandelingskost en eventuele transporten. Deze hebben een toegevoegde waarde voor het bedrijf en de omgeving als bedrijfsgebonden, agrarische activiteit en kunnen dan ook ingeplant worden in agrarisch gebied. Dit uiteraard rekening houdende met de totale tonnage verwerkingscapaciteit in de regio.

Grootschalige mestbehandeling bestaat uit bedrijven die grote stromen co-vergistingsmateriaal (energiemaïs, GFT, houterige fracties,...) verwerken of een mestbehandelende capaciteit hebben die het bedrijfsgebonden karakter overstijgt. Deze hebben geen plaats in een agrarische context en horen dan ook thuis op een bedrijventerrein. De energie die door deze

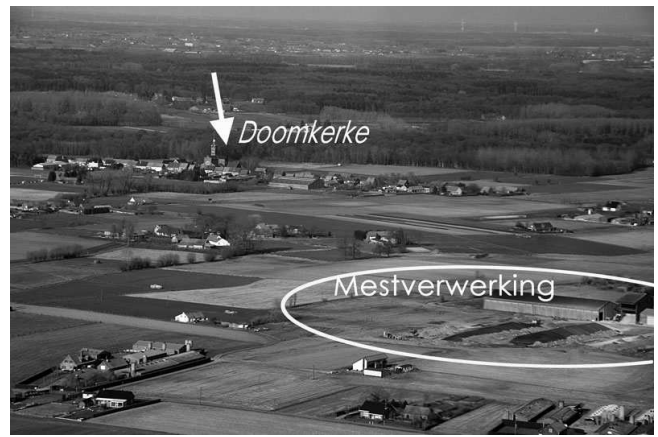

Foto : www.doomkerke.be

die door deze activiteiten wordt opgewekt kan daarenboven veel efficiënter gekoppeld worden aan de andere activiteiten in het bedrijvenpark en de aanwezige agro-industrie kan zorgen voor een rechtstreekse aanvoer van biomassa en zo de druk op het wegennet drastisch verlagen.

3. Geen kettingzaag door het karakter van het platteland.

Limieten aan de mestbehandeling per subregio

Het voorbeeld van Wingene – Ruiselede geeft duidelijk de nood aan voor een beperking van de mestbehandelingscapaciteit per subregio in de provincie. Momenteel staat de regio Tielt (en omliggende gemeenten) in voor de verwerking van 1/3de van de totale capaciteit in aantal installaties in Vlaanderen. Maar ook de regio's Westhoek en Houtland hebben de 'geneugten' van de mestbehandeling mogen ontdekken.

Nu Nederland de toegelaten grootte van de veestapel per locatie strenger regelt, mag onze provincie en ook Vlaanderen niet stil blijven zitten. We dreigen immers de Nederlandse beperkingen op te vangen met uitbreidingen in aantal dieren en mestbehandelende capaciteit. Waar megastallen in Nederland niet kunnen, hoeft (West-) Vlaanderen niet de dupe te zijn van de tendens naar schaalvergroting en industrialisering van de landbouw.

Regionale concentratie van mestbehandelingsinstallaties in agrarische gebieden moet dan ook worden tegengegaan. Dergelijke concentratie veroorzaakt plaatselijk immers heel wat overlast, zoals een significante toename van het aantal transportbewegingen, meer wegbeschadigingen, een toegenomen verkeersonveiligheid en geur- en geluidshinder.

Gekoppelde benadering

Het voorbeeld van Wingene-Ruiselede maakt duidelijk dat het gebrek aan een totaalbenadering van de aanvragen ervoor gezorgd heeft dat de beperking van tonnage per bedrijf, haar effecten op de omgeving volledig mist. Door een gespreide aanvraag van behandelingscapaciteit, geconcentreerd op één subregio, groeien gebieden uit tot een verkapte agro-industriezone, met de gekende gevolgen voor druk op het wegennet, het zicht en leefbaarheid in het algemeen.

Een bundeling van de totale aangevraagde capaciteit en het voorzien van nodige ruimte op een (agro)bedrijvenzone, binnen de regionale beperkingen van mestbehandelende capaciteit, zal leiden tot een meer verantwoorde benadering van de problematiek. Gemeente en provincie hebben hiervoor het instrument van de vergunningsverlening in handen. De vergunningsaanvraag voor dergelijke installatie kan dan ook pas volledig en ontvankelijk verklaard worden als er minstens een MER-screeningsnota is bijgevoegd conform de Europese MER-richtlijn, waarin dan ook desgevallend de cumulatieve effecten beoordeeld worden in geval van clusters van vee- en mestbehandelingsinstallaties.

Landschappelijke impact verkleinen

Een mestbehandelingsinstallatie mag niet worden toegelaten in ruimtelijk kwetsbare gebieden, landelijke en andere woongebieden, habitatgebieden en landschappelijk waardevol gebied, noch binnen de uitbreidingsperimeters van natuurreservaten.

Bovendien moeten in agrarisch gebied duidelijk afstandsregels gelden ten opzichte van verzuringsgevoelige natuur- en bosgebieden en ten opzichte van woonkernen. Kwetsbare natuur- en bosgebieden zijn erg gevoelig aan aanrijking. Ook ten opzichte van woonzones moeten duidelijke afstandsregels in acht genomen worden, om extra hinder voor de omwonenden te beperken.

De landschappelijke inkleding van de installaties verdient bijkomende aandacht. Een groenscherm rond de installatie is verplicht en moet door de eigenaar zelf worden aangelegd. De eigenaar betaalt een borgsom aan de plaatselijke overheid. Indien 1 jaar na het begin van de bouw van de installatie wordt vastgesteld dat er geen groenscherm is aangelegd, wendt de overheid de borgsom aan om

om het groenscherm te plaatsen. Deze regeling moet dan ook in elke gemeente toepassen.

4. Naar een nieuw Vlaams kader

De provincie heeft ook een verantwoordelijkheid naar het Vlaamse beleid. Niet enkel via het signaleren van de groeiende druk en de inherent groeiende maatschappelijke druk voor een strikte regelgeving, maar ook via de verschillende organen waar ze zelf in het bestuur zit.

(Agro)bedrijvenzones die tot op heden in West-Vlaanderen op één hand te tellen zijn. Het is niet te verwonderen dat 90% van de mestbehandelingsinstallaties in de provincie niet op (agro)bedrijvenzones staan. Het is immers veel winstgevender om op goedkopere landbouwgrond industriële activiteiten uit te oefenen. Het VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw) oefent een grote invloed uit op het Vlaams beleid. Ze heeft dan ook een grote verantwoordelijkheid om een geactualiseerd kader aan te reiken, waarbij de leefbaarheid van het platteland voor alle gebruikers vooraan staat.

In 2006 werd er door de Vlaamse regering een omzendbrief opgesteld –met inbreng van het VCM– die een strikter kader had moeten bieden voor de opkomende mestbehandeling. In 2010 kende MAP4 een versoepeling toe voor de uitbreiding voor pluimvee en varkens (mits mestverwerking, maar geen verplichte overname NER – mestquotum – van een ander bedrijf). Samen met deze versoepeling zorgt de omzendbrief, door haar ruime kader, voor een gevoelige toename van de veestapel (varkens en kippen) en dan ook van mestoverschotten en “-behandelingsinstallaties.

Daarenboven zet ze de deur open voor megastallen, een industrie die niet op het platteland thuishoort, noch in een land dat dierenethiek, voedselkwaliteit en volksgezondheid hoog in het vaandel voert. Een aanpassing van de gedateerde omzendbrief (RO/2006/01) moet dan ook vooraan op de agenda staan in alle gerelateerde contacten en bestuursmandaten die de provincie via haar vertegenwoordigers uitvoert.

Deze platformtekst werd inmiddels al onderschreven door Natuurpunt De Bron, Natuurpunt De Torenvalk, Natuurpunt Houtland, Natuurpunt Brugs Ommeland, Velt West-Vlaanderen en Bos+.

WEST-VLAAMSE BOMEN VOGELVRIJ?

OF IS ER NUANCE...

Sociale media, mails en kranten berichten de laatste twee jaar steeds vaker over een kaalkap in onze provincie. Verschillende instanties worden met de vinger gewezen. Zo zijn er de gemeenten, waarvan sommige maar al te graag lijken in te gaan op de vraag om bladval te vermijden : dus boom moet weg. Of een architecturale ingreep zorgt voor een moderne uitstraling van de gemeente : bomen passen daar niet bij. Bovendien zouden bomen bijdragen tot een ‘onveiligheidsgevoel’. Ook het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en Natuurpunt ontspringen de dans niet : ze hanteren volgens sommigen maar al te graag de bijl om de exoten uit hun domeinen te bannen. En dan is er ook nog het drastische hakhoutbeheer aan de bomen op de berm van de gewestwegen : een doorn in het oog van vele aangelanden en weggebruikers. Daarbovenop blijken bomen op de Britse begraafplaatsen nu ook te storen in het beeld van deze herdenkingsoorden. Wat is er gaande? De West-Vlaamse Milieufederatie ging op zoek naar verklaringen.

Naar de bron van de vele kappingen

De verzuchtingen voor een verantwoord milieu- en natuurbeleid van onze lidorganisaties op tafel leggen bij de verschillende beleidsinstanties is een taak van de West-Vlaamse Milieufederatie. Vandaar dat we met hun bezorgdheden in de hand, aanklopten bij verschillende instanties, die instaan voor boombeheer in onze provincie. En wat bleek : ook bij de meeste beheerders is er een nood om op een gecoördineerde manier te communiceren over het gevoerde beleid.

Grote verschillen

Kappingen kunnen niet allemaal over dezelfde kam geschoren worden. Soms werkt men volgens een beheervisie om een landschap te herstellen, of is de druk op de streekeigen soorten zo hoog, dat kappen van exoten de enige optie lijkt om hen de nodige ruimte te geven. In andere gevallen worden

bomen ‘teruggezet’ met hakhoutbeheer, omdat dit als meest haalbare oplossing naar voor komt bij een kosten en eco-baten-analyse. Bedenklijker wordt het, als een ruime interpretatie van ‘overlast’ door bomen leidt tot het verwijderen ervan. Of als onoordeelkundig beheer de oorzaak is van afsterven, waardoor de boom om veiligheidsredenen dient omgehakt te worden.

Moeilijke discussie

Het schrijven van een afgewogen opinie over het kappen van bomen is geen eenvoudige opdracht. Immers, de mensen die de rationele elementen aandragen over de rol van de boom in de gezondheid van mens en milieu, hebben gelijk. Ook de imkers, die bloemrijke exoten zien sneuvelen, om plaats te maken voor bomen die minder bijen lokken, maar wel inheems zijn, hebben een punt. Dat er steeds meer bos verdwijnt dan dat er bijkomt, blijkt ook te kloppen. Daarenboven heeft een boom

ook een emotionele waarde voor de mens, denk maar aan de mythische linde, of de knotwilg. Maar ook 'de andere zijde' heeft een punt. Zo laat een beuk weinig ondergroei en diversiteit toe. Of zijn de inheemse soorten werkelijk in verdrukking en hebben Natuurpunt en het ANB een belangrijke taak in het behoud van een biodivers landschap. Ook de budgettaire afwegingen kunnen valabel zijn in een argumentering : je kan als dienst niet meer geld uitgeven dan er begroot is. Keuzes dringen zich dan op. Ook is het soms moeilijk om alle schade bij onderhoud te vermijden, goed geschoold personeel te vinden, enzovoort, maar...

Een overzicht

Hakhoutbeheer langs de gewestwegen

Naar aanleiding van de vele bezorgdheden vanuit onze lidorganisaties nam de West-Vlaamse Milieufederatie contact met de koepels BBL en Natuurpunt. De indruk leefde immers dat er een grootschalige kaalkap van de gewestelijke bermen aan de gang was en de roep om actie was pertinent. Na overleg tussen Natuurpunt en het Agentschap Wegen en Verkeer, bleek dat één en ander in dialoog moest worden uitgeklaard. Een uitgebreide provinciale Minaraad leek ons hiervoor het meest geschikt. Deze werd op 23 september 2013 gehouden.

Beschadigde boom na maaien.

Foto : www.groenedegem.be

Wat is er aan de hand?

In West-Vlaanderen werden de autostrades in de jaren '60-'90 aangelegd. De beplanting dateert dan ook uit deze periode en diende als inpassing in het landschap en afscherming voor aangelanden. In de jaren '70 kende de 'Plant een boom'-actie een groot succes, waardoor de wegkanten al gauw vol stonden met kleine boompjes. Deze werden slechts gemaaid en gesnoeid om de weg vrij te houden. Het bermbesluit van '84 zorgde eveneens voor een verminderde maai-intensiteit. Vermits er nooit echt middelen werden voorzien voor grondig onderhoud, werd een achterstand opgebouwd vanaf deze periode.

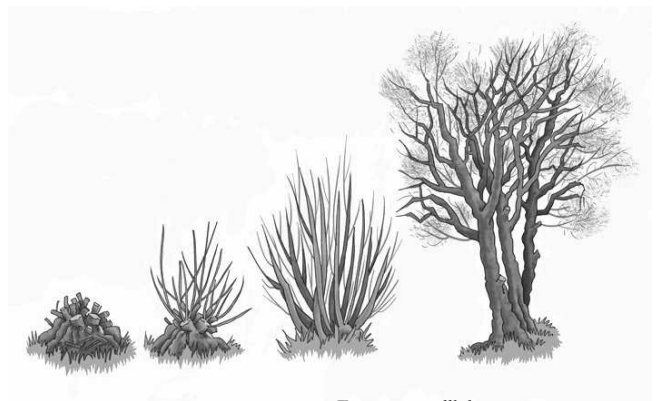

Foto : www.rllk.be

Waarom kiest AWV voor hakhoutbeheer?

Naast de hierboven aangegeven redenen voor hakhoutbeheer, is ook het financiële een wegingsfactor geweest tegenover alternatieven. In Groot-Brittannië werkt men met hagen. Deze worden echter veelal mee door aangelanden onderhouden, dienen soms als weide-afsluiting en zijn landschapselementen. Hier bestaat deze traditie niet en daarenboven beschikt men niet over de budgetten om dergelijke hagen naast de wegen te zetten en te onderhouden.

In Duitsland (B1-Ruhrgebied) blijven hoge bomen staan, alsof je door een bos rijdt. Hier heb je heel wat doorkijk maar heb je ook een duurder beheer. In Nederland haalt men dan weer om de zoveel tijd alle begroeiing uit de berm om deze dan terug in te planten.

Bij ons kiest men voor een middenweg: inlandse soorten in hakhoutbeheer. Men streeft ernaar om, daar waar de bomen waardevol bosgoed zijn, naast hakhout ook middelhout te hebben, (meer info kan je vinden op www.hakhoutbeheer.be). In de polders heb je echter niet veel waardevol

Hakhoutbeheer langs de snelweg

Foto : www.sint-pieters-leeuw.eu

bosgoed (wilgen en populier), dus daar stelt zich de vraag minder. Elders wordt de berm vooraf gescreend op waardevol bosgoed en worden deze elementen aangeduid als te bewaren. Echter, veelal blijkt dat bij het hakbeheer van de omgevende bomen, de stabiliteit van het waardevol bosgoed in gedrang komt. Daarom zet men deze bomen dan ook terug met hakbeheer. Naast een voorafgaande screening, is ook het oordeel te velde van belang. Alle autosnelwegen hebben nu ook een bermbeheersplan, waar het hakhoutbeheer in opgenomen is.

Proces

Na de 'terugzetting', worden de bomen bijgewerkt. Houtschilfers worden (normaalgezien) opgeruimd en tegelijkertijd wordt ook het zwerfvuil weggehaald.

Voor hakhoutbeheer is geen vergunning nodig (korteomloophout). Je kan tot 30 à 40 jaar teruggaan. Echter voor het hakken van een boom, zoals gebeurt in de grachten of op plaatsen, waar de takken hinderlijk overhangen, of waar bomen instabiel zijn, is er wel een vergunning nodig. Veelal hebben ook gemeenten een kapreglement, wat het hakken van de bomen extra moeilijk maakt. Voor het omhakken van de abelen in Oostende was bijvoorbeeld een natuurvergunning nodig wegens het wijzigen van kleine landschapselementen.

Hoe gaan ze tewerk?

Er werd een visie opgesteld, waarbij fasering voorop staat. Hier wil men in zones van maximaal 200 meter lengte 'terugzetten', om een volgende zone onaangeroerd te laten. Er wordt gewerkt in de maanden, waarin de bomen kaal staan, dus ook buiten het broedseizoen. Immers, de energie-opwekkende installaties aanvaarden geen bladgroen aan de takken. De meest drastische ingrepen zijn deze waar de begroeiing wordt weggehaald om uitwijkzones en grachten vrij te maken.

Waarom men niet in de lengte faseert? Ook naast de fasering van dwarse blokken van 200 meter maximum, ook in de lengterichting faseren, door de achterste strook te behouden en de voorste terug te zetten en dan een aantal jaar later de omgekeerde handeling, is niet haalbaar. Dit is technisch immers niet mogelijk omdat je dan geen doorgang hebt om de achterste rij terug te zetten. Daarenboven zou de bovenste rij in eerste instantie ook instabiel kunnen worden.

Het hout dat via dit beheer wordt gewonnen, wordt versnipperd en afgevoerd voor groene energie of spaanderplaten. Wat er nog op de grond ligt zou meegaan met de maaibeurten voor het gras. Het waardevol bosgoed wordt behouden (als middelhout), als het op een veilige afstand staat van de weg.

De meeste bezwaren kaderen volgens AWV binnen de inhaalbeweging die er, gezien er nu budgetten zijn vrijgekomen, nu wordt gemaakt. AWV moet immers 40 jaar achterstand in onderhoud inhalen. De visie stond daarenboven ook nog niet op punt, waardoor deze in de nu uitgevoerde aanbestedingen nog niet ingebed was. Dit zal echter bij de komende werken wel het geval zijn.

Wat ook in de toekomst nog een probleem zou kunnen vormen, is de controle op de uitvoering van werken. Deze is immers zeer moeilijk, gezien onderbezetting bij het personeel van AWW. Door wegwachters een opleiding te geven om werken op te volgen (vb. maaischade aan bomen) probeert men dit op te lossen. Een ander probleem ligt bij het vinden van geschoold personeel en het snelle verloop ervan bij de bedrijven, die de werken uitvoeren, zodat de opgedane kennis verloren gaat.

Wat met de 'winsten' op het hout?

Slechts een 10% van de kosten wordt teruggewonnen door dergelijk beheer. Daarenboven is dit terugverdienen afhankelijk van de regio en de periode van afzet: de bedrijven waar kan afgezet worden hebben niet steeds evenveel nood aan materiaal én de afstand tot een bedrijf kan wegen op de kosten.

Geplande werken

De planning wordt opgesteld naar aanleiding van werken aan de wegenis, of naar aanleiding van het verhogen van de veiligheid en zichtbaarheid. Voor de komende winter zijn volgende werken voorzien : E17, E403, R8, Loppem – Complex E403-E40, Brug over N50 (Oostkamp), afrit Oostkamp E40, en de afrit Beernem E40.

Communicatie

AWV had de reactie van de mensen aanvankelijk wat onderschat. Maar ook hier heeft AWW een inhaalbeweging gemaakt : alvorens volgende werken worden aangevat zullen aangelanden en de betreffende gemeenten worden ingelicht. Er is nu ook een website (www.hakhoutbeheer.be), die de werkwijze uit de doeken doet. En er worden borden geplaatst, daar waar werken uitgevoerd worden/werden. De AWW hoopt dat hiermee al

Foto : www.natuurwerkdag.nl

al heel wat vragen beantwoord zijn. De West-Vlaamse Milieufederatie wil haar rol blijven spelen bij het bundelen van grieven en het contact nemen met AWW hierover.

Kappingen in domeinen van ANB

Op 9 juli had de West-Vlaamse Milieufederatie een overleg met ANB. Onder meer werd de groeiende bezorgdheid bij haar leden over de kappingen in het domein Ryckevelde in Sijsele aangekaart. Ruimer ging het ook over het bos-/ boombeleid van ANB. Kappingen in de bossen van ANB Dunningen, zoals in Ryckevelde, zijn volgens ANB noodzakelijk om een divers bos te bekomen.

Daarenboven wordt er op sommige plaatsen ook gestreefd naar bepaalde natuurlandschappen, wat dan ook het weghalen van andere vegetatie tot gevolg kan hebben. De meeste natuurdomeinen hebben nu een beheerplan, waarin eventuele kappingen voor 20 jaar zijn opgenomen. Dit beheerplan wordt slechts uitgevoerd na openbaar onderzoek (voor de bosdomeinen). Hierop zijn in het verleden weinig opmerkingen gekomen. Mensen reageren vooral als ze de bomen effectief geveld zien.

In Ryckevelde werd door een Facebookpagina aangegeven dat er de laatste 3 jaar een 30 ha bos zou verdwenen zijn. Dit wordt radicaal tegengesproken door ANB. Er zou, integendeel, 32,93 ha bos bijgekomen zijn. Dit werd gerealiseerd door landbouwgronden om te zetten tot bos. ANB Hanteert de strategie om landbouwgronden pas te bebossen wanneer er een regeling is getroffen met de betreffende landbouwers. Vandaar dat aangekochte gronden eerst nog enige tijd in landbouwgebruik blijven tot de landbouwer met pensioen gaat of eerder zijn pacht wil laten uitbetalen. Daar waar ruimte in het bos werd vrijgemaakt van bomen, is dit om lichtminnende biotopen een kans te geven. Informatie over deze werken kan steeds aan de betreffende domeinen worden gevonden en op de website van ANB (www.natuurenbos.be), doorklikken naar 'De natuur in!', 'domeinen'.

Gemeenten stimuleren tot boombeheerplannen ANB wil via het bomenvademecum de lokale overheden stimuleren tot opmaken van bomenbeheerplannen. Ze kan dit echter niet verplichten, noch juridisch hard maken. Hopelijk wordt er in de toekomst wél een juridische basis gegeven aan boombeheerplannen. ANB zal het opstellen van een boombeheerplan verder aanmoedigen door bezoeken te brengen aan de verschillende gemeentebesturen.

Kappingen Britse begraafplaatsen

Naar aanleiding van het vellen van historische bomen op de Britse begraafplaats van Sint-Juliaan, werd de West-Vlaamse Milieufederatie gecontacteerd door leden van NP Westland. Deze kapping had immers een enorme invloed op het beeld van de begraafplaats en de omgeving én vernietigde waardevolle bomen, in een landschap dat nu al niet bekend staat om haar uitgestrekte bossen.

andere benadering van boombeheer na te streven dan bijvoorbeeld op het Soldatenfriedhof in Vladslo het geval is. De West-Vlaamse Milieufederatie kaartte dit samen met NP De Bron en NP Westland aan via de provinciale Minaraad, de Koninklijke Erfgoed Commissie en de CWGC zelf. Inmiddels werden er nieuwe bomen aangeplant, die nog wat fragiel staan in de wind. In overleg met het Ieperse stadsbestuur werd wel bekomen dat elke eventuele kapping zal doorgenomen worden met de Ieperse Minaraad. Een uitgebreid relaas verder in dit tijdschrift.

Gemeentelijk boombeheer

Regelmatig duiken er artikels op in de kranten over het omhakken van 'zieke bomen', de heraanleg van een plein zo, dat het voortaan zonder groen zal moeten, klachten van de buurt over te hoge bomen,... Het al dan niet ziek worden van een boom en de vrijheid waarmee een boom in een gemeente kan geveld worden, hangt sterk af van de wil van de gemeente om een boomvriendelijk beleid te voeren. Enkele West-Vlaamse gemeenten hebben een start gemaakt met een dergelijk beleid, maar voorbeelden zijn vooral buiten de provincie te vinden.

In de bomenenquête bij de Vlaamse gemeenten in 2005 (www.natuurenbos.be, doorklikken 'natuurbeleid', 'groen in de stad', 'bomen') blijkt dat de reden om een boom te velen veelal kan gevonden worden bij ziekten en veiligheidsrisico's. Daarenboven geven de gemeenten zelf aan dat zowel het onderhoud, als aanrijdingen regelmatig de oorzaak zijn van het afsterven van een boom (en dus ook het kappen). ANB wil de gemeenten stimuleren om een boombeheerplan op te stellen. Ook de gemeentelijke Minaraad kan hier een rol in spelen, door bijvoorbeeld jaarlijks een lijst op te vragen van de kapvergunningen, het aannemen van een boomverordening en boombeheerplan door de gemeente te stimuleren, sensibiliseringsacties te doen.

Je kan hierover ook informatie vinden op de website van de provincie: www.west-vlaanderen.be, doorklikken naar 'kwaliteit', 'leefomgeving', 'natuur', 'publicaties' en wat doorrollen naar onderen, en je komt er op uit.

Tekst : Bart Vanwildemeersch

OORLOGSRELICTEN EN BIODIVERSITEIT

Ondanks de oorlogsfunctie die de linies vroeger hadden, zijn heel wat linies belangrijke cultuurhistorische monumenten met vaak ook hoge landschappelijke waarden en natuurpotenties. Zo'n linie doorkruist Langemark- Poelkapelle.....

Natuur & het Frontzatelandchap

In juli 2011 kreeg Natuurpunt Westland een adviesvraag omtrent een aantal landschappelijke projecten o.a. 't Bosseltje, het Belgisch oorlogsmonument in Bikschote, enkele bunkers en een monument aan de Broen- en Steenbeek, een Welshe herdenkingsplaats aan de Hagebos, ... Die projecten zouden mogelijks in aanmerking komen voor een subsidie in het kader van het Interreg IV dossier 'Frontzonelandchap WO I'. Een voorwaarde was wel dat de projecten kleinschalig erfgoed betroffen en ze de betrokkenheid van de streekbewoners en verschillende doelgroepen in het gebied zouden bevorderen.

Natuurpunt Westland vroeg zich af of het niet mogelijk zou zijn om aanwezige elementen van erfgoed en landschap te verbinden met natuur, landbouw, recreatie en educatie, zodat deze elkaar versterken.

Natuurlijke inkleding van 'Bosseltje'

Voor Natuurpunt Westland was vooral 't Bosseltje bekend en dit was dan ook het startpunt van onze

speurtocht. 't Bosseltje is een drassig gebiedje binnen landbouwlandschap nabij de Steenbeek. De Franse familie Hugot uit Parijs schonk in 1958 die percelen landbouwgrond aan de gemeente ter nagedachtenis van hun zoon en alle Franse oorlogsslachtoffers in WO I. De schenkers drukten de wens uit dat de weide met poel en het klein bosje, nooit in cultuur zou gebracht worden of bebouwd, uit eerbied voor de vele Franse soldaten die op deze plaats sneuvelden.

In 2001 startte de gemeente met de inrichtings- en beplantingswerken. De bedoeling was het natuurlijk karakter van de begraafplaats te bestendigen en te versterken : de bestaande poel en depressie, als onderdeel van een voormalige walgracht volgens de kaart van Ferraris 1775, werd uitgediept. Op de zijkanten van de afgegraven poel met een flauwe helling, werd een natuurlijke gras- en oeverplantenvegetatie voorzien. De aanplant van streekeigen heesters gebeurde in haagvorm en groepsgewijs en er werd ook een hoogstamboomgaard aangeplant. In het kader van de Dag van de Natuur werden essen aangeplant :

De rest van de gronden werd als graasweide voorzien. Aan de straatzijde werd door de gemeente een herdenkingsplaat gerealiseerd.

In de milieuraad van september 2009 werden een aantal landschappelijke en educatieve acties voorgesteld voor het gebiedje. De inrichting zou in 2010 gerealiseerd worden door de gemeente. Deze bleef echter uit, maar belette niet dat de amfibieënrijke poel met talrijke waterdiertjes ondertussen gebruikt werd voor het educatief project 'Waterkronkels' van het Regionaal Landschap IJzer en Polder. Enkele oude boomstronken, ruige plekjes met brandnetel en distels zijn er ideale schuil- en voedselplaatsen voor een aantal vlindersoorten, libellen en allerlei andere nuttige insecten, zoals wilde bijtjes en roofkevers. Deze zijn op hun beurt lekkere hapjes voor zoogdieren en vogels. Maar een inrichtings- en beheerplan in functie van nog meer biodiversiteit en educatieve mogelijkheden ontbrak.

Ondertussen werd de landelijke weg omgedoopt tot de Hugotstraat. Er werd een beheerovereenkomst goedgekeurd tussen de gemeente en Natuurpunt. Begin 2013 maakte Natuurpunt een inrichting- en beheerplan op voor 't Hugotbosseltje. Buro Groen maakte een uitvoeringsplan op van een houten vlonder voor de observatie en het scheppen van waterdiertjes in de poel, ook een infobord, fietsenstalling en een parkeerplaats zijn voorzien. Dit project wordt medegefinancierd via het Interreg IV-project. In de milieuraad van mei 2013

werd het plan voorgelegd en goed bevonden.

Natuurvriendelijke herdenkingsplaats voor oorlogsslachtoffers

Ook enkele van de andere voorgestelde monumenten bevonden zich nabij de Steenbeek. De Steenbeekvallei werd in de geschriften van de 51ste Highland Divisie als 'the Green Line' vermeld. De Steenbeek werd beschreven als een beek met water dat in korte tijd sterk kan stijgen, het gebied rond de Steenbeek als 'swampy crater field'.

Via google vond Natuurpunt Westland nog een kaartje met de aanduiding van 'the Green Line'. Hierop is 't Bosseltje aangeduid als 'Sentier Farm', nabij het gehucht 'Hagebos'. Tot rond 1950 zouden de meidoornhagen rond de vele kleine perceeltjes hier als het ware een bos gevormd hebben. Op 31 juli 1917 ondernamen de Britten een uitbraakpoging in de richting van Roeselare-Torhout. Ze zaten al twee jaar muurvast met hun

rug tegen het Ieperleekanaal. De bedoeling was om in Roeselare te geraken, maar na drie weken zijn ze gestrand in Passendale. Veertien divisies stonden klaar, ook de 38ste Welsh Divisie van Hedd Wyn. De Welsche soldaten veroverden via de Blue en Black Line uiteindelijk Pilkem. Daarna rukten ze verder op naar het kruispunt van Hagebos, het 'Iron Cross'. Daar werden ze onder vuur genomen en de dichter Hedd Wyn werd er levensgevaarlijk gewond en overleed later op de dag. Een groep enthousiastelingen van Hagebos,

droomde ervan iets te doen voor het Welshe volk. In 2008 werd een comité opgericht en een Hedd Wyn wandeling uitgestippeld, die alle Welshe gedenkplaatsen aandoet. In oktober 2011 was er een concert van het Noord-Wales Rugby koor, ten voordele van een Welsh Monument in Flanders. Daar kwam Natuurpunt Westland voor het eerst in contact met het comité, dat nog droomde van een herdenkingsplaats op de Hagebos voor de Welshe oorlogsslachtoffers.

Na ruiling met een landbouwer bekwam de gemeente een geschikt stuk grond voor de gedenkplaats. Een ontwerpplan van Buro Groen voor de inrichting ervan – opnieuw via het Interreg-IV subsidieproject - werd recent ook voorgelegd aan de milieuraad. Het wordt een natuurvriendelijke herdenkingssite : dolmen vanuit Wales met een Welshe draak te midden van knotwilgen en een panoramabord met zicht op de Steenbeekvallei en Passendale. Het geheel wordt

omzoomd met een meidoornhaag.

Fort St-Nicolas

Onlangs kreeg Natuurpunt de kans om , met steun van Stad Ieper, het beboste deel van het historisch fort St-Nicolas te verwerven. Dit cultuurhistorisch gebiedje verbindt de linies van de Steenbeekvallei met het kanaal Ieper-Ijzer. Dit kanaal diende in WO I als bufferzone en is ondertussen een belangrijk natuurverbindingsgebied met een prachtig jaagpad erlangs. Dit jaagpad leidt naar

naar het gehucht ‘Steenstraat’ waar op 22 april 1915 wereldgeschiedenis geschreven werd, doordat er voor het eerst gebruik gemaakt werd van het verschrikkelijke chloorgas.

De Steenbeekvallei grenst enerzijds aan Pilkem Ridge en anderzijds aan de Broenbeekvallei met Langemarck-Nord, nu Studentenfriedhof. Hier markeren basalten kruisen de groene dodenakker tussen de statige eikenbomen. In de herfst bedekken de dode eikenbladeren de duizenden gesneuvelden. Langs de Vredesfietsroute is deze sombere begraafplaats dan ook een stille getuige van de dramatische tol, die de ‘grooten oorlog’ eiste. Langs de straatkant groeien knotwilgen als een erewacht. Het rechterdeel van de begraafplaats is omringd door een brede sloot, die doet denken aan de onderwaterzetting van het IJzerfront. Verschillende muurplantjes op de oude muren, maken er levende muren van. De eiken en knotwilgen zelf herbergen heel wat verborgen leven.

Herstel natte natuur langs de Broenbeek

In de Beekstraat herinnert een gedenkzuil de Royal Artillery en de Royal Engineers van de 34ste Division. Achter de zuil bevindt zich een bunker met schietgaten. Het beton werd grotendeels gegoten tussen een bekisting van takkenbossen. Verderop in een weide langs de Broenbeek staat een sokkel ter herinnering van 2 gesneuvelde soldaten van de Franse cavalerie.

Ondertussen werd in de vallei van de Broenbeek ter hoogte van 'de Steenduker', een herstelproject natte natuur opgestart, bekroond met de milieuprijs in 2012. Via het Interreg IV-project wordt het monumentje in de weide langs de Broenbeek landschappelijker ingekleed en toegankelijker gemaakt. Het inrichtingsplan van Buro Groen werd ook voorgelegd aan de milieuraad.

Gedenkplaat in de groene Steenbeekvallei

De Steenbeekvallei is ingekleurd als landschappelijk waardevol agrarisch gebied, wat uniek is in landelijke gemeente Langemark-Poelkapelle. Binnen het Gemeentelijk Natuur- OntwikkelingsPlan (GNOP) werd dit valleigebied ook aangeduid als gebied, waar het beekecosysteem kan verbeterd worden door aanleg van natuurlijke oevers en behoud en aanplant van hagen, bomenrijen of houtkanten.

In 2005 werd in het kader van de Dag van Natuur een eikenbosje aangelegd nabij het waterbekken met moeras- en rietvegetatie vol leven. Hier bevindt zich ook een gedenkplaat voor Henry John 'Harry' Patch, op de plaats waar hij gevochten heeft in 1917 in de Slag bij Langemark. Met zijn 111 jaar was hij de langst levende veteraan wereldwijd, die gestreden heeft in de loopgraven en bekend om zijn veelzeggende woorden *'Always remember both sides of the line'*. Het nabijgelegen kasteel is gerestaureerd met groendak en het gemeentelijk Vijverpark is in 2005 natuurvriendelijk aangelegd met moeraszone en bloemenrijk hooiland.

Via de kerkwegel 't Donkerwegeltje' kom je vanuit de dorpskern - met gierzwaluwen hoog in de lucht - in de Steenbeekvallei terecht met talrijke vochtige weiden en weidevogels, poelen met waterdiertjes en amfibieën en huis- en boerenzwaluwen. Hier wordt de Steenbeekvallei doorkruist door een ander lijnrelict : de oude spoorwegbedding Kortemark-Ieper, een groene as met een ecologisch bermbeheer.

Britse militaire begraafplaatsen : Nog steeds geen inrichtings- en beheerplan voor het levend erfgoed.

Stroomopwaarts richting Sint-Juliaan, bevindt zich het gehucht 'de Blatezak'. In dit deel van de Steenbeekvallei is Plan Steenuil opgestart binnen de gemeente Langemark-Poelkapelle met als doel er de steenuilpopulatie te behouden en te versterken. Via het jaagpad langs de Steenbeek kom je in Sint-

Juliaan, vooral bekend omwille van de eenzame soldaat met zijn gebogen hoofd, rustend op zijn omgekeerd wapen. Dit is een uniek monument in de Ypres Salient. De Canadese soldaat kijkt vanuit een park met bomen in de vorm van granaten, in de richting van waar de vernietigende gasaanval van 22 april 1915 kwam.

Ter hoogte van de samenvloei van de Hanebeek en de Steenbeek, bevindt zich de beschermde Britse militaire begraafplaats Dressing Station Cemetery. Hier bevonden zich tot voor kort 4 bijna eeuwenoude lindens. De statige lindes werden onlangs, ondanks hevig protest, gekapt omdat ze enkele graven aantastten. Ze werden vervangen door kleine boompjes, die echter geenszins de begraafplaats inkleden, zoals de lindebomen dat deden. Ondertussen zijn de graven voor het herstellen van de oude muren wel met de grootste zorg verplaatst. maar voor het behoud van de lindes kon blijkbaar niet.

De CWGC bezorgde tot nu toe nog geen inrichtings- en beheerplan om de authenticiteit van de beschermde begraafplaatsinclusief het levende erfgoed in ere te herstellen. Dit werd nochtans expliciet gevraagd in de stedenbouwkundige vergunning voor de restauratiewerken. Natuurpunt Westland vertrouwt er op hun inrichtingsplan op een eerstkomende milieuraad te kunnen adviseren voor een effectieve uitvoering ervan in het najaar. De CWGC liet immers naar aanleiding van het artikel in de BRON van december 2011 weten dat ze eerst werk willen maken van een ISO-14001 certificatie.

Tekst en foto's : Ann Top

BEZOEK VOEDSELBOS DE WOUDEZEL

FOTOVERSLAG

De Woudezel is een voedselbos in aanleg te Merkem, niet ver van Natuurreservaat De Blankaart. Diderik Clarebout is er de gedreven eigenaar, ontwerper en aanlegger van. Een voedselbos is een alternatieve manier om voedsel te produceren met respect voor de grenzen van ons ecosysteem. Men hanteert er de principes van permacultuur : een gesloten kringloop en een grote mate van zelfonderhoud zijn daarbij enkele van de streefdoelen. Specifiek in een voedselbos bootst daartoe de omstandigheden van een bosrand na. Op 14 september organiseerde WMF een geleid bezoek aan voedselbos De Woudezel. Want zelfs bij de mensen van de natuur- en milieuverenigingen zijn permacultuur en voedselbossen nog een grote onbekende. En zoals geweten is onbekend meestal ook onbemind. Hier een fotoverslagje van ons bezoek.

De bezoek stond open voor alle geïnteresseerden. Het maximum aantal deelnemers van 25 was dan ook snel bereikt. Ondanks het druilige herfstweer gaven die zaterdagmorgen toch alle ingeschrevenen present.

De gerenoveerde boerderij van De Woudezel is omgeven door een 5-tal ha grond. Eigenaar Diderik (foto hiernaast) is daar nu een 4-tal jaar bezig met de aanleg van een voedselbos. Bij een voedselbos is zeer belangrijk dat het ontwerp en de aanleg goed doordacht zijn. Daarna moet alles gewoon groeien en heeft het nog slechts een minimum aan onderhoud nodig : vooral overwoekerende soorten beheersen en natuurlijk oogsten. Diderik plant veel fruitbomen aan, maar daarnaast ook bijvoorbeeld walnotenbomen en de pijnboompittenspar.

Foto : De gerenoveerde stallen met zonnepanelen bij voedselbos De Woudezel. De grond is er redelijk nat. We bevinden ons dan ook vlak bij de natte natuur van De Blankaart. Langs de oever van de vijver staan ook tal van eetbare kruiden en planten, zoals bv Kalmoes. In de treurwilg bevindt zich ook nog een boomhut, die tot voor kort bewoond nog werd door een vriend van Diderik

Diderik gebruikt vooral inheemse soorten, maar niet alles is inheems. De oogst, dus dat het eetbaar moet zijn, staat voorop. Naast de bomen zijn er ook heel veel verschillende eetbare bessen in zijn tuin. Sommige soorten bracht hij ook mee uit bv. Rusland, waar zijn vrouw vandaan komt en waar veel meer bessen gegeten worden dan bij ons. Verder staan er ook nog heel veel groenten- en kruiden in zijn tuin. Alles groeit er vrolijk op los..

Een oude varkenstal (zie foto links) kreeg een nieuw leven als serre. Overal in dit aards paradijsje scharrelen kippen vrij rond. Diderik heeft ook nog schapen en geiten, die hij het jaar rond voedt met gewassen uit zijn tuin. Na de rondleiding werden we opgewarmd met thee en koekjes met warme bessensaus uit het voedselbos. Ondanks het weer, keerden de deelnemers enthousiast en geïnspireerd weer huiswaarts. En waarschijnlijk zullen er nog een aantal voedselbosjes bij voortkomen uit dit bezoek.

Tekst & foto's : Katty De Wilde

DAG VAN DE NATUUR

16 & 17 NOVEMBER 2013

Voor maar liefst de 35ste keer gaat op 16 en 17 november 2013 de Dag van de natuur door in West-Vlaanderen. Iedereen wordt opgeroepen om een handje te komen toesteken voor meer natuur in onze provincie. Deze dag wordt traditioneel georganiseerd door Natuurpunt en Provincie West-Vlaanderen i.s.m. Gezinsbond, ANB, West-Vlaamse Milieufederatie en plaatselijke natuur- en milieuverenigingen, jeugdverenigingen, regionale landschappen e.a. Hieronder vind je een overzicht van de activiteiten georganiseerd of meegeorganiseerd door de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen.

REGIO ROESELARE-TIELT

BEHEERWERKEN IN HET KAPITTELBOSJE TE DENTERGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot 16u.

Wat : Beheerwerken in het Kappitel- en Casinobosje

Afspraak : Kapittelstraat, 8720 Dentergem

Organisatie : Natuurpunt De Torenvalk

Meer info : www.detorenvalk.be ; Hans Vansteenbrugge. 051.63.57.42

Meenemen : laarzen en evt. zaag, bijl

Voor deze activiteit is inschrijven verplicht via www.detorenvalk.be

BOSAANPLANT IN DE VAGEVUURBOSSEN TE WINGENE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u tot 17u.

Wat : Aanplant van 400 struiken

Afspraak : Vagevuurbossen -Blauwhuisstraat, 8750 Wingene

Organisatie : Natuurpunt De Torenvalk & Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

Meer info : www.detorenvalk.be ; Ludo Van Steenhuyse. 051.65.50.28

Voor deze activiteit is inschrijven verplicht via www.detorenvalk.be

AANPLANT DREEF TE WINGENE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 17u.

Wat : Aanplant van 230m bomen in de wegberm

Afspraak : Maagdestraat, hoek Bedelfstraat, 8750 Wingene

Organisatie : Natuurpunt De Torenvalk & Gemeente Wingene

Meer info : www.detorenvalk.be ; Lieven Plettinck. Lieven.plettinck@detorenvalk.be

Meebrengen : spade

Voor deze activiteit is inschrijven verplicht via www.detorenvalk.be

PERSMOMENT 35 JAAR DAG VAN DE NATUUR PROVINCIEDOMEIN BALIEKOUTER

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot 17u.

Wat : Nestkasten maken ; wilgenstekken en wilgenhut bouwen + officieel gedeelte 35 jaar Dag van de Natuur met gedeputeerde Decorte en Noël Lievrouw van Natuurpunt De Torenvalk, oprichters van Dag van de Natuur.

Afspraak : Ommegangstraat, 8720 Dentergem

Organisatie : Provincie West-Vlaanderen & Natuurpunt De Torenvalk

Meer info : www.detorenvalk.be ; Hans Vansteenbrugge. 051.63.57.42

Voor deze activiteit is het niet vereist om op voorhand in te schrijven

AANPLANT KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN TE RUISELEDE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot 17u.

Wat : Aanplanting van 300 m gemengde haag met o.a. meidoorn en sleedoorn.

Afspraak : Bundingstraat, Ruiselede

Organisatie : Natuurpunt De Torenvalk, Gemeente Ruiselede & milieuraad Ruiselede

Meer info : www.detorenvalk.be ; Johan Callewaert. Johan.callewaert@detorenvalk.be

Voor deze activiteit is inschrijven verplicht via www.detorenvalk.be

BEHEERWERKEN IN DE VORTE BOSSEN TE RUISELEDE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot 17u.

Wat : beheerwerken

Afspraak : Ingang Vorte Bossen. Bruwaanstraat, 8755 Ruiselede

Organisatie : Natuurpunt De Torenvalk

Meer info : www.detorenvalk.be ; Frank Debeil. 051.40.41.26

Meebrengen : bijl, spade, zaag en werkhandschoenen.

Voor deze activiteit is inschrijven verplicht via www.detorenvalk.be

BEHEERWERKEN IN DE KLEIPUTTEN TE ROESELARE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u tot 16u.

Wat : Riet en ruigten maaien en maaisel afvoeren, wilgen knotten,...Wie over de middag blijft krijgt een warme maaltijd aangeboden.

Organisatie : Natuurpunt Mandelstreek i.s.m.

Gezinsbond Roeselare, JNM Roeselare & Gemeente Roeselare.

Afspraak : Parking De Kleiputten. Babilliestraat, 8800 Rumbeke

Meer info : Piet Desmet. 051.22.58.52. natuur.mandelstreek@scarlet.be

Meebrengen : werkkledij en laarzen

Voor deze activiteit is het niet vereist om op voorhand in te schrijven

REGIO KUST

BEHEERWERKEN KIJKUIT - DEN HAAN

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u- 16u30.

Wat : beheerwerken in de Kijkuit. Er zal ter plekke meer uitleg gegeven worden over hoe en waarom.

Afspraak : ingang Kijkuit, Koninklijke Baan, 8420 De Haan.

Organisatie : Natuurpunt De Haan

Meer info : Hilde Goossens. hilde.goossens@scarlet.be. 0494.54.62.14

Meebrengen : werkhandschoenen

Het is voor deze activiteit niet vereist om op voorhand in te schrijven.

BEHEERWERKEN IN DE OOSTVOORDUINEN TE OOSTDUINKERKE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u- 16u30.

Wat : Verwijderen van maaisel met als doel de Oostvoorduin klaar te maken voor nieuwe bloemenpracht in het voorjaar.

Afspraak : Oostvoorduinen -André Geryllaan,
8670 Oostduinkerke(Koksijde)
ter hoogte van ingang kerkhof Oostduinkerke
Organisatie : Natuurpunt Westkust, Gemeente
Koksijde & Agentschap voor Natuur & Bos
Meer info : Walter Wackenier ; zeekoet@scarlet.be
; tel : 0476.87.70.93
Meebrengen : eventueel een riek of hark ; stevig
schoeisel en aangepaste kledij.
Het is voor deze activiteit niet vereist om op
voorhand in te schrijven.

NATUURBEHEERWERKEN IN DE PAELSTEENPANNE TE BREDENE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 13u30
tot 17u.
Wat : Maak kennis met de natuurbeheerwerken.
Na een woordje uitleg trekken we onze
werkhandschoenen aan en gaan we aan slag in de
Paelsteenpanne
Afspraak : Paelsteenpanne, Koninklijke Baan.
8450 Bredene
Organisatie : Natuurpunt Middenkust
Meer info : Koan Vanhalst. 059.32.47.23.
kvanhalst@hotmail.com
Meenemen : werkhandschoenen en stevig
schoeisel.
Voor deze activiteit is het niet vereist om op
voorhand in te schrijven.

AANPLANT VAN BOMEN EN STRUIKEN BIJ HET STADSRANDBOS VAN OOSTENDE

Wanneer : zondag 17 november 2013 van 13u30
tot 16u30.
Wat : Het Stadsrandbos maakt deel uit van het
Groene Lint rond Oostende. Op de Dag van de
Natuur maken we het Oostendse stadsrandbos

weer wat groter . In de karperstraat planten we 3 ha
nieuw bos aan. Hartversterkend drankje en hapje
wordt voorzien.

Afspraak : Karperstraat, 8400 Zandvoorde
Organisatie : Buitengoed Oostende
Meer info : info@buitengoed.be ; Guido
Vandenbroucke. 0477.85.41.38
Meenemen : Stevig schoeisel of laarzen, bestand
tegen kleverige polderklei.
Voor deze activiteit is het niet vereist om op
voorhand in te schrijven.

REGIO HOUTLAND & BRUGSE OMMELAND

NATUURBEHEERWERKEN TE DAMME

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u tot 16u.
Wat : Knotten van oude Knotbomen aan de rand
van het Natuurreservaat
Afspraak : Verzamelen aan de ingang
Dammesteenweg – houten poort, 8340 Damme
Organisatie : Natuurpunt Damme
Meer info : Rudy Deplae ; rudy.deplae@skynet.be
; 0476.88.71.33 na 17u op werkdagen.
Meenemen : werkhandschoenen en laarzen.
s'Middags is er een barbecue voorzien voor wie de
hele dag meewerkt en inschrijft vooraf.

BEHEERWERKEN UITKERKSE POLDER

Wanneer: zaterdag 23 november 2013-13u30- 17u.
Wat : Knotten van wilgen rond het
bezoekerscentrum en het opknappen van wat
kleine klusjes.
Afspraak : Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder
-Kuiperscheeweg 20, 8370 Uitkerke(Blankenberge)
Organisatie : Natuurpunt Blankenberge
Meer info : Bob Vandendriessche ; tel : 050.42.90.40
; uitkerksempolder@natuurpunt.be
Meenemen : werkhandschoenen
Voor deze activiteit is het niet vereist om op
voorhand in te schrijven.

BEHEERWERKEN GULKE PUTTEN

Wanneer : zondag 17 november 2013 van 9u30 tot
12u30.
Wat : natuurbeheerwerken uit: plaggen, kappen,
maaïen, houthakbeheer
Afspraak : Centrale B -Predikherenstraat 35A,
8750 Wingene
Organisatie : Natuurpunt Gulke Putten
Meer info : Wim Vandewiele ; tel : 051.69.88.06 ;
0474.64.79.54 ; wvandewiele@telenet.be

Meenemen : Stevig schoeisel of laarzen en werkhandschoenen

Na de activiteit krijgen de deelnemers een hapje en drankje aangeboden.

BEHEERWERKEN IN HEIDEGEBIED ZEVENKERKE TE BRUGGE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot 17u.

Wat : Beheerwerken Zevenkerken (Brugge). Een natje en een droogje wordt voorzien.

Afspraak : Diksmuidse Heerweg 647. 8200 Brugge

Organisatie : Natuurpunt Brugge

Meer info : Stefaan Verplancke. 050.38.21.50.
verplanck-de.neve@skynet.be

Meenemen : werkhandschoenen

BEHEERWERKEN IN HET DOMEIN BEISBROECK TE BRUGGE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 13u30 tot 16u.

Wat : houtwalletjes aanleggen en heidebeheer

Afspraak : Zeeweg 96, 8200 Sint-Andries

Organisatie : Stad Brugge, Provincie West-Vlaanderen en Natuurpunt

Meer info : Yann Verschueren. 050.32.90.18.
natuur@brugge.be

Meebrengen : werkkledij, geschikt schoeisel

BEHEERWERKEN IN 'T HEIDEVELDJE TE KOEKELARE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 12u.

Wat : maaisel afvoeren- s' middags is er soep voorzien

Afspraak : Litterveldstraat, Koekelare

Organisatie : Natuurpunt De Ruidenberg,

Natuurpunt Houtland en ANB

Meer info : Bernard Lootens. 0473.982.457. looten.s.bernard@telenet.be

Meenemen : hark of hooivork.

AANPLANT GEBOORTEDREEF TE GISTEL

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 - 10u-11u30.

Wat : naar jaarlijkse gewoonte planten we voor alle nieuwe boorlingen geboortebomen. Natuurpunt verzorgt er een infostand en laat de jonge ouders kennismaken met de vereniging.

Afspraak : Beekstraat 51, Gistel

Organisatie : Natuurpunt Gistel-Oudenburg i.s.m. Gemeente Gistel en Gezinsbond Gistel.

Meer info : Jan Vandecasteele.059.27.02.21.
milieu@gistel.be

Meenemen : Spade& laarzen

REGIO WEST-VLAAMSE HEUVELS & WESTHOEK

AANPLANTEN VAN HOUTKANTEN OP DE SULFERBERG TE WESTOUTER

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u tot 16u30.

Wat :2 hotkanten aanplanten op de Sulferberg..

Afspraak : Kerk Loker, Loker

Organisatie : Natuurpunt Westland, Stichting Marguerite Yourcenar.

Meer info : Piet Hardeman ;
piet.hardeman@telenet.be ; 057.44.56.57

Meenemen : spade, werkhandschoenen en stevig schoeisel.

AANPLANT GROENBUFFER EN MAKEN VAN EEN INSECTENHOTEL TE ALVERINGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-14u - 16u30.

Wat : aanplant van een groenbuffer aan het nieuwe rustoord 't Hooge & bouwen van een insectenhotel aan de molen te Leisele

Organisatie : Milieuraad Alveringem, Natuurwerkgroep De Kerkuil, OKRA Alveringem, Gemeente Alveringem & OCMW Alveringem..

Meer info : www.natuurwerkgroepdekerkuil.be

Meebrengen : schop, laarzen & handschoenen.

Het is voor deze activiteit niet vereist om op voorhand in te schrijven.

VRIJZETTEN VAN HAAG EN STRUIKEN AAN DE HEIDEBEEK TE WATOU

Wanneer : zaterdag 16 november 2012-9u tot 17u.

Wat : Vrijzetten van struiken en opruimen op het perceeltje langs de Heidebeek.

Afspraak : om 9 uur aan café 'Chez le Voisin',
Houtkerkestraat 26, Watou, Toegangsweg naast
het Café en de Heidebeek. Of om 14 uur aan café
D'Heybeke, Heybrugstraat, Haringe.

Organisatie : Natuurpunt Poperinge-Vleteren
Meer info : Guido Quaghebeur. Tel : 057.33.79.78 ;
g.quaghebeur@skynet.be

Meenemen : Wie de ganse dag wenst deel te
nemen, brengt pick-nick mee. Aangepaste
werkkledij bijhebben. Voor alle deelnemers is er
een verrassingspakket voorzien.

BEHEERWERKEN OP DE BLANKAART

Wanneer : zaterdag 16 november 2013- 9u tot 17u
Wat : Naargelang het weer en de toegankelijkheid,
maaïen van riet, knotten van wilgen, afzetten van
wilgenopslag, ...Opkikker voorzien na de werken
en s'middag soep met ballen.

Afspraak : Atelier De Blankaart -Iepersteenweg
56, 8600 Woumen(Diksmuide)

Meer info : Guido vandenbroucke. 0477.85.41.38.
info@deblankaart.be

Organisatie : Natuurpunt Ijzervallei

Meebrengen : stevig schoeisel en
werkhandschoenen.

BEHEERWERKEN FORT ST. NICOLAS TE BOEZINGE

Wanneer : zondag 17 november 2013- 14u tot
16u30.

Wat : beheerwerken + drink op de aankoop

Afspraak : Sas van Boezinge. Sasstraat, Boezinge

Organisatie : Natuurpunt Westland &

Milieueducatieve dienst stad Ieper

Meer info : Rudy Claeys. 057.20.24.54. natuurpunt
westland@telenet.be

Meenemen : Werkhandschoenen, snoeischaar, evt.
waterdichte schoenen of laarzen.

BEHEERWERKEN IN DE BOMMELAER TE POPERINGE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u tot
11u30.

Wat : beheerwerken in de Bommelaer. Poperinge

Afspraak : Wandelpad aan de bekkens.

Provenstraat. Poperinge

Organisatie : Milieudienst Poperinge

Meer info : milieudienst@poperinge.be

REGIO KORTRIJK

BEHEERWERKEN OUDE LEIARM TE KUURNE

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 -9u tot 15u.
Wat : beheerwerken aan de Oude Leiearm :
onderhoud van de ijsvogelwand en kikkerpoel,
het opruimen van zwerfvuil en uitvoeren van de
noodzakelijke snoeiwerken.

Afspraak : Afspraak vanaf 9.00 uur aan het
standbeeld Den Hert. Gentsesteenweg. Kortrijk

Organisatie : Natuurpunt De Vlasbek i.s.m.

Milieuraad Kuurne

Meer info : Johan Staelens. 056.71.62.39 ;
0478.95.90.56 ; johanstaelens@telenet.be

Meenemen : stevig schoeisel of laarzen,
werkhandschoenen en eventueel een snoeischaar.

Op de middag zijn er broodjes en soep voorzien.
Frisdrank is voorradig.

Voor deze activiteit is het niet vereist om op
voorhand in te schrijven

BEHEERWERKEN IN DE BANKBEEK- VALLEI TE WEVELGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 17u.

Wat : wilgen knotten en takkenwal maken. Drank
en soep worden voorzien.

Afspraak : Bankbeek, Daalstraat, 8560

Gullegem(Wevelgem)

Organisatie : Natuurpunt Wevelgem-Menen i.s.m.

Gemeentebestuur Wevelgem.

Meer info : Jozef Bousse. 0476.47.78.31. jozef.bousse@natuurpuntwevelgem-menen.be

Meebrengen : takkenschaar & werkhandschoenen.

Voor deze activiteit is het niet vereist om op
voorhand in te schrijven.

AANPLANT KLEINFRUITHAAG , MAKEN VAN EEN INSECTENHOTEL AAN HET BUFFERBEKKEN TE REKKEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 12u.
Wat :vorig jaar werd een boomgaard aangeplant bij het bufferbekken. Dit jaar wordt het afgewerkt met een kleinfruihaag, een insectenhotel, eikelmuisnestkastjes en infoborden langs de educatieve wandellus.

Afspraak :Purgatoirebeek. Castertstraat, 8930 Rekkem (Menen)

Organisatie : Natuurpunt Wevelgem-Menen i.s.m. Stadsbestuur Menen & Gezinsbond Menen.

Meer info : Jozef Bousse. 0476.47.78.31. jozef.bousse@natuurpuntwevelgem-menen.be

Meebrengen : Laarzen, spade & werkhandschoenen.

INSECTENHOTEL BOUWEN EN AMFIBIEËNPOEL AANLEGGEN TE LEDEGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 16u.
Wat : Insectenhotel bouwen, amfibieënpool aanleggen en nestkastjes knutselen. Drankje en hapje wordt voorzien.

Afspraak : Stationsplein - 8880 Ledegem

Organisatie : Natuurwerkgroep De Kolleblomme

Meer info : Roland Allegaert ; rolandallegaert@live.be ; 056.50.17.42

BEHEERWERKEN IN SPOORWEG- DOMEIN TE INGELMUNSTER

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 -9u tot 12u.
Wat : Maaisel afvoeren, berken- en populierenopslag verwijderen.

Afspraak : Natuurgebied 't Spoorwegdomein, Kleine Izegemstraat, centrumbrug. Ingelmunster.

Organisatie : Natuurpunt De Buizerd

Meer info : Hendrik Debeuf ; hendrik.debeuf@debuizerd.be ; 051.31.21.62

Meenemen : werkhandschoenen en stevig schoeisel.

AANPLANT 60 HA BRAEBOS & WANDEL- PAD VOETWEG 77 HERSTELLEN TE ZWEVEGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013-9u tot 12u.
Wat : aanplant Braebos en wandelpad voetweg 77 herstellen

Afspraak : Braebso. Knokkestraat. 8552 Moen

Organisatie : Natuurpunt Zwevegem en

Milieuraad Zwevegem

Meer info : Eddy Loosveldt. 056.64.50.07.
eddy.loosveldt@gmail.com

Meenemen : laarzen & spade

AANPLANT GEBOORTEBOMEN TE AVELGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2013 van 9u30 tot 12u.

Wat : aanplant van geboortebomen.

Afspraak : Vierschaarstraat. 8581 Waarmaarde (Avelgem)

Organisatie : Natuurpunt Avelgem i.s.m.

Gemeente Avelgem & Gezinsbond Avelgem.

Meer info : Liesbeth Detavernier. 056.65.30.30.

milieu@avelgem.be Meenemen : spade en laarzen

Er is een drankje voorzien voor alle medewerkers.

BEHEERWERKEN AAN DE GAVERBEEK- MEANDER TE WAREGEM

Wanneer : zaterdag 16 november 2012 van 9u tot 16u.

Wat : Kleine landschapselementen knotten en bramen maaien. Achteraf is een hapje en een drankje voorzien.

Afspraak : Oude Gaverbeekmeander. Waregem

Organisatie : Natuurpunt Waregem-Zulte i.s.m.

Gemeente Zulte & Stad waregem.

Meer info : Peter Depodt. 056.610.455.
depodt@scarlet.be

Meenemen : Werkhandschoenen, gepast schoeisel en picknick

